

HOÀN THIÊN PHÁP LUẬT VỀ KIỂM SOÁT QUYỀN LỰC NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI CHÍNH QUYỀN ĐỊA PHƯƠNG CẤP TỈNH

CAO THỊ HÀ*

Hoàn thiện pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh có vị trí, vai trò đặc biệt quan trọng đối với công tác đấu tranh, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực. Bài viết làm rõ vai trò của việc xây dựng, hoàn thiện pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh; tình hình thực hiện pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh thời gian qua, từ đó, đề xuất giải pháp hoàn thiện pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh ở nước ta hiện nay.

Từ khóa: Pháp luật; kiểm soát quyền lực nhà nước; chính quyền địa phương cấp tỉnh; yêu cầu của Đảng, Nhà nước.

Improving the legal framework on state power control for provincial-level local governments is crucial for preventing and fighting against corruption and malfeasance. This article clarifies the role of building and improving the legal framework for controlling state power at provincial-level local governments, examines the current situation of law implementation in this area, and proposes some solutions for improving these laws in Vietnam currently.

Keywords: Law; state power control; provincial-level local governments; Party and State requirements.

NGÀY NHẬN: 19/6/2024

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 20/8/2024

NGÀY DUYỆT: 18/9/2024

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.344.2024.954>

1. Đặt vấn đề

Trong cuốn sách “Kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực góp phần xây dựng Đảng và Nhà nước ta ngày càng trong sạch, vững mạnh” của cố Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã chỉ rõ: “Mọi quyền lực phải được kiểm soát chặt chẽ bằng cơ chế, quyền lực phải được ràng buộc bằng trách nhiệm, quyền lực đến đâu trách nhiệm đến đó, quyền lực càng cao trách nhiệm càng lớn; lạm dụng, lợi dụng

quyền lực cũng phải bị truy cứu trách nhiệm và xử lý vi phạm”¹.

Vì vậy, việc đề xuất những biện pháp cơ bản hoàn thiện pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh ở nước ta hiện nay có vị trí, vai trò rất quan trọng để khắc phục tình trạng một bộ phận cán bộ, đảng viên, công

* ThS, Trường Chính trị Trường Chính, tỉnh Nam Định

chức, viên chức né tránh, đùn đẩy trách nhiệm; đồng thời, qua đó khơi dậy sự năng động, sáng tạo của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức trong thực hiện chức trách, nhiệm vụ được giao, góp phần xây dựng Đảng, Nhà nước ngày càng trong sạch, vững mạnh, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ đặt ra.

2. Yêu cầu của Đảng và Nhà nước trong việc hoàn thiện pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh

Hiện nay, chính quyền địa phương cấp tỉnh là nơi tổ chức thực hiện những quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về phát triển kinh tế - xã hội, xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị, củng cố, giữ vững quốc phòng, an ninh. Chính quyền địa phương cấp tỉnh cũng là nơi giải quyết những khiếu nại, đơn thư tố cáo của công dân, giảm tải gánh nặng cho trung ương, củng cố, giữ vững niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng. Suy cho cùng yếu tố quan trọng quyết định đến việc thực hiện các chương trình, dự án, kế hoạch của Đảng, Nhà nước đã xác định chính là chính quyền địa phương cấp tỉnh.

Việc hoàn thiện pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh có vai trò rất quan trọng để đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt cấp tỉnh phát huy tính năng động, sáng tạo của mình trong chỉ đạo, tổ chức thực hiện thắng lợi những mục tiêu, nhiệm vụ về phát triển kinh tế - xã hội, chăm lo đời sống cho Nhân dân, thu hút các nhà đầu tư, giữ vững ổn định chính trị, trật tự an toàn xã hội.

Những quy định cụ thể, rõ ràng, minh bạch, thống nhất về pháp luật sẽ tạo hành lang pháp lý cho chính quyền địa phương cấp tỉnh cụ thể hóa từng lĩnh vực, hoạt

động mà không bị vi phạm pháp luật. Đồng thời, đặt ra yêu cầu, nhiệm vụ cho chính quyền địa phương cấp tỉnh, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt luôn đặt lợi ích của tập thể, của Nhân dân lên trên hết, trước hết, loại bỏ tư tưởng cục bộ địa phương, lợi ích nhóm và chủ nghĩa cá nhân. Điều đó có nghĩa là phải từng bước xây dựng, hoàn thiện cơ chế kiểm soát quyền lực nhà nước đối với cán bộ nói chung và cán bộ lãnh đạo chủ chốt cấp tỉnh nói riêng để không dám tham nhũng, không muốn tham nhũng và không thể tham nhũng.

Từ những phân tích trên có thể hiểu, kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh là tổng thể những cơ chế, chính sách của Đảng, Nhà nước ở từng lĩnh vực, hoạt động cụ thể đối với các vị trí lãnh đạo chủ chốt cấp tỉnh nhằm tạo điều kiện tốt nhất để cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức thực hiện tốt chức trách, nhiệm vụ được giao theo đúng quy định của điều lệ Đảng, pháp luật của Nhà nước, góp phần xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của Nhân dân, do Nhân dân và vì Nhân dân.

Vì vậy, kiểm soát tốt quyền lực đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh sẽ là động lực quan trọng để khai thông, mở đường cho việc thực hiện các chương trình, dự án phát triển kinh tế - xã hội của Đảng, Nhà nước, nâng cao hơn nữa đời sống của các tầng lớp nhân dân, khơi dậy ý chí, khát vọng cống hiến phát triển cho cơ quan, đơn vị, địa phương, tăng cường niềm tin của Nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng. Ngược lại, nếu kiểm soát không tốt quyền lực đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh sẽ kìm hãm, cản trở sự phát triển kinh tế - xã hội địa phương, thậm chí gây bức xúc trong Nhân dân, ảnh hưởng đến uy tín của Đảng.

3. Thực trạng cơ chế kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh

Những năm qua, dưới sự lãnh đạo đúng đắn, sáng tạo, hợp lòng dân của Đảng, quản lý tập trung, thống nhất của Nhà nước, pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh từng bước được xây dựng, hoàn thiện, góp phần quan trọng vào thúc đẩy kinh tế - xã hội địa phương phát triển, có những đóng góp nhất định vào ngân sách của trung ương.

Về chủ trương, đường lối của Đảng, có nhiều chỉ thị, quy định về kiểm soát quyền lực nhà nước và tăng cường kiểm soát quyền lực nhà nước trong công tác cán bộ để phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, như: Quy định số 205-QĐ/TW ngày 23/9/2019 của Bộ Chính trị về kiểm soát quyền lực nhà nước trong công tác cán bộ và chống chạy chức, chạy quyền; Quy định số 144-QĐ/TW ngày 11/7/2023 của Bộ Chính trị về kiểm soát quyền lực nhà nước và phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ; Quy định 144-QĐ/TW ngày 09/5/2024 của Bộ Chính trị về chuẩn mực đạo đức cách mạng của cán bộ, đảng viên trong giai đoạn mới gắn với thực hiện nghị quyết Trung ương 4 (khóa XI, XII, XIII) về xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh...

Thể chế hóa chủ trương, đường lối của Đảng, Nhà nước đã ban hành *Luật Tổ chức chính quyền địa phương* năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2019); *Luật Hoạt động giám sát của Quốc hội và Hội đồng nhân dân* năm 2015, *Luật Tiếp cận thông tin* năm 2016, *Luật Tố cáo* năm 2018, *Luật Khiếu nại* năm 2011. Qua thực tiễn triển khai, trong năm 2023, các cơ quan có thẩm quyền ở trung ương đã ban hành 6.377 nghị quyết, tăng 504 nghị quyết so với năm 2022 (trong đó có

1.681 nghị quyết chứa đựng quy phạm pháp luật, 4.969 nghị quyết cá biệt).

Đối với các địa phương, trong năm 2023, Hội đồng nhân dân cấp tỉnh đã tổ chức 357 kỳ họp, trong đó có 130 kỳ họp thường lệ, 154 kỳ họp chuyên đề và 73 kỳ họp đột xuất. Cũng trong năm 2023, ở cấp tỉnh đã lấy phiếu tín nhiệm của 1.700 người, kết quả có trên 50% người tổng số phiếu đánh giá “tín nhiệm cao” là 1.546 người, chiếm tỷ lệ 90,94%, có 1 trường hợp có trên 50% đến dưới 2/3 tổng số phiếu đánh giá “tín nhiệm thấp”².

Những số liệu trên đã chứng minh rằng, việc hoàn thiện pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh đã được trung ương đặc biệt chú trọng nhằm tháo gỡ khó khăn, vướng mắc trong từng lĩnh vực, hoạt động cụ thể, bảo đảm ngân sách của trung ương cấp cho địa phương để thực hiện các chương trình, dự án được tốt nhất; từ đó, khắc phục tình trạng né tránh, đùn đẩy trách nhiệm ở một bộ phận cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức trong thực thi công vụ hiện nay.

Công tác kiểm tra, giám sát của các cơ quan có thẩm quyền ở trung ương đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh thường xuyên, có trọng tâm, trọng điểm. Đảng đã đánh giá: “Vai trò của pháp luật và thực thi pháp luật ngày càng được chú trọng trong tổ chức và hoạt động của Nhà nước và đời sống xã hội. Cơ chế phân công, phối hợp và kiểm soát quyền lực nhà nước giữa các cơ quan nhà nước trong việc thực hiện các quyền lập pháp, hành pháp và tư pháp ngày càng rõ hơn và có chuyển biến tích cực”³.

Tuy nhiên, bên cạnh kết quả đạt được, pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh còn một số hạn chế: việc phân cấp, phân quyền cho chính quyền địa phương đã được triển khai nhưng hiệu quả thực hiện chưa

cao, một số địa phương còn bị động, lúng túng trong triển khai tổ chức thực hiện các chương trình, dự án trọng điểm; pháp luật quy định về đấu thầu, thực hiện chính sách công chưa đầy đủ, rõ ràng, chặt chẽ, thống nhất; tình trạng né tránh, sợ sai, không dám làm ở một bộ phận cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, trong đó có cả cán bộ lãnh đạo chủ chốt các tỉnh; việc giải quyết khiếu nại, tố cáo của công dân qua nhiều khâu, nhiều bước; một số cán bộ, đảng viên chủ chốt cấp tỉnh còn lạm dụng quyền lực, không phát huy dân chủ, trí tuệ của tập thể trong thảo luận, góp ý để nâng cao hơn nữa chất lượng hoạt động của chính quyền địa phương cấp tỉnh. Chưa có cơ chế, chính sách phù hợp, hiệu quả khuyến khích Nhân dân kiểm soát quyền lực nhà nước của chính quyền địa phương cấp tỉnh ở cả hai phương diện trực tiếp và gián tiếp. Đảng ta đánh giá: “Quyền lực nhà nước chưa được kiểm soát hiệu quả, cơ chế kiểm soát quyền lực nhà nước chưa hoàn thiện”⁴.

Nguyên nhân của hạn chế, khuyết điểm trên là do: (1) Chưa hoàn thiện pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh. (2) Chưa tích cực, chủ động tham mưu, đề xuất xây dựng cơ chế kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương. (3) Quyết tâm chính trị trong xây dựng, hoàn thiện pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương của một số cơ quan, ban, ngành có liên quan chưa cao.

4. Một số giải pháp hoàn thiện pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh hiện nay

Một là, tiếp tục nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho các cơ quan, ban, ngành có liên quan về tầm quan trọng xây dựng, hoàn thiện pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh.

Đại hội lần thứ XIII của Đảng chỉ rõ: “Xây dựng hệ thống pháp luật đầy đủ, kịp thời, đồng bộ, thống nhất, khả thi, công khai, minh bạch, ổn định, lấy quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của người dân, doanh nghiệp làm trọng tâm, thúc đẩy đổi mới sáng tạo, bảo đảm yêu cầu phát triển nhanh, bền vững”⁵. Theo đó, các cơ quan, ban, ngành được phân công, giao nhiệm vụ xây dựng, hoàn thiện pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh phải quán triệt và nâng cao nhận thức, trách nhiệm của mình; tích cực, chủ động tìm hiểu nắm bắt hoạt động thực tiễn ở các địa phương thông qua khảo sát, báo cáo do địa phương gửi đến để nghiên cứu, xây dựng, ban hành các văn bản về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh phù hợp, hiệu quả, tạo sự đồng thuận, thống nhất cao trong nhận thức, hành động từ trung ương đến địa phương.

Các tổ chức, cá nhân được phân công, giao nhiệm vụ xây dựng pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh đề cao tinh thần, trách nhiệm của mình, đặt lợi ích của Đảng, của Nhân dân lên trên hết, trước hết, không có động cơ cá nhân, lợi ích nhóm, cục bộ địa phương trong quá trình xây dựng dự thảo luật.

Chính quyền địa phương cấp tỉnh phải hướng đến người dân và doanh nghiệp, khơi dậy các nguồn lực tự nhiên, nguồn lực xã hội, phục vụ hữu ích cho địa phương; ngăn chặn, phòng ngừa tham nhũng, tiêu cực trong thực thi công vụ. Cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cơ quan, ban, ngành chuyên trách về pháp luật thường xuyên đôn đốc công tác nghiên cứu, đánh giá một cách căn cơ, toàn diện, cụ thể các quy định kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh; phát huy dân chủ, trí tuệ

của tập thể trong thảo luận, trao đổi, góp ý, tìm ra phương án tối ưu, hiệu quả, thiết thực nhất về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương, không tạo ra kẽ hở, khoảng trống trong xây dựng pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh.

Hai là, nâng cao năng lực của cán bộ, công chức, viên chức trong xây dựng pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh.

Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: “Cán bộ là cái gốc của mọi công việc... công việc thành công hay thất bại đều do cán bộ tốt hay kém”⁶. Với tinh thần này, cán bộ, công chức, viên chức tích cực, chủ động tự bồi dưỡng, rèn luyện về mọi mặt, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ đặt ra. Lựa chọn để đưa những người có chuyên môn, năng lực tham gia vào xây dựng pháp luật kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh. Người đứng đầu cơ quan, đơn vị cần lựa chọn những người có trình độ về luật, có phẩm chất đạo đức tốt tham gia vào quá trình xây dựng pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh.

Tăng cường phối hợp giữa các tổ chức, lực lượng có liên quan, nhất là chuyên gia, nhà khoa học công tác nhiều năm ở địa phương, có kiến thức, kinh nghiệm để xây dựng pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh. Mỗi cán bộ, công chức, viên chức không ngừng tu dưỡng rèn luyện về mọi mặt để không sa vào chủ nghĩa cá nhân, lợi ích nhóm, xây dựng, ban hành pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh, qua đó, góp phần xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc hiện nay.

Ba là, tăng cường phối hợp giữa cơ quan, ban, ngành của trung ương với chính quyền địa phương cấp tỉnh trong kiểm soát quyền lực nhà nước.

Trước tiên, cần đổi mới, nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác kiểm tra, giám sát giữa các cơ quan nhà nước ở trung ương và chính quyền địa phương. Trong đó, các cơ quan, ban, ngành của trung ương thường xuyên liên hệ với chính quyền địa phương cấp tỉnh để tìm hiểu nắm bắt, trao đổi thông tin, thực tiễn địa phương đang đặt ra vấn đề gì để xây dựng pháp luật kiểm soát quyền lực nhà nước cho phù hợp, hiệu quả.

Các cơ quan, ban, ngành có liên quan đến công tác xây dựng pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh cần lắng nghe những tâm tư, tình cảm, nguyện vọng, kiến nghị và trong phạm vi, quyền hạn của mình đưa ra giải pháp giải quyết theo pháp luật quy định. Việc phối hợp bảo đảm thường xuyên, liên tục, có trọng tâm, trọng điểm, đi vào chiều sâu, thực chất, tránh hình thức; khơi dậy được tính năng động, sáng tạo, tinh thần “7 dám”: dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám đổi mới sáng tạo, dám chịu đựng khó khăn, gian khổ và dám chịu trách nhiệm của chính quyền địa phương trong lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện các quan điểm, đường lối của Đảng, chủ trương, chính sách, pháp luật của Nhà nước về phát triển kinh tế - xã hội, củng cố, giữ vững quốc phòng, an ninh.

Bốn là, làm tốt công tác kiểm tra, giám sát của các cơ quan, ban, ngành trung ương đối với chính quyền địa phương trong kiểm soát quyền lực nhà nước.

Đại hội lần thứ XIII của Đảng khẳng định: “Tăng cường quản lý, kiểm tra, giám sát cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo, quản lý chủ chốt các cấp để kịp thời

phát hiện, ngăn chặn từ xa, từ đầu, giải quyết từ sớm, không để vi phạm nhỏ tích tụ thành sai phạm lớn kéo dài và lan rộng. Đẩy mạnh kiểm tra, giám sát của tổ chức đảng cấp trên đối với cấp dưới”⁷. Với tinh thần này, các cơ quan, ban, ngành có liên quan ở trung ương tăng cường công tác kiểm tra, giám sát việc thực hiện pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh; tập trung vào kiểm tra, giám sát ở những lĩnh vực dễ phát sinh tham nhũng, tiêu cực, như: đấu thầu, đất đai, tài chính, cấp phép hoạt động cho doanh nghiệp, giải quyết đơn thư khiếu nại, tố cáo của công dân...; đoàn kiểm tra, giám sát của cơ quan, ban, ngành trung ương phải thực hiện đúng chức trách, nhiệm vụ được giao, am hiểu pháp luật, đặt ra yêu cầu cao trong quá trình kiểm tra, giám sát; xây dựng văn hóa liêm chính, khước từ mọi hành động, việc làm mua chuộc đoàn thanh tra, kiểm tra.

Công tác kiểm tra, giám sát phải thật sự là vũ khí sắc bén để thực hiện pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh. Trong đó, cần thực hiện theo yêu cầu: “tiến hành mạnh mẽ hơn, quyết liệt hơn công tác kiểm tra, giám sát để kịp thời phát hiện, ngăn chặn, xử lý hành vi tham nhũng”⁸. Thường xuyên đổi mới công tác kiểm tra, giám sát theo hướng tinh, gọn, mạnh, chuyên nghiệp và hiệu quả.

5. Kết luận

Xây dựng, hoàn thiện pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh là nội dung, biện pháp quan trọng để xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của Nhân dân, do Nhân dân và vì Nhân dân. Đồng thời, là cơ sở, tiền đề bảo đảm cho công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ hiện nay. Mỗi nội dung, biện pháp

nêu trên có vị trí, vai trò khác nhau nhưng nằm trong tính chỉnh thể thống nhất, có mối quan hệ biện chứng tác động qua lại với nhau. Trong quá trình tổ chức thực hiện, đặt ra cho mỗi chủ thể cần vận dụng linh hoạt, sáng tạo vào điều kiện, hoàn cảnh, lịch sử cụ thể để bảo đảm cho pháp luật về kiểm soát quyền lực nhà nước đối với chính quyền địa phương cấp tỉnh phát huy tác dụng của mình trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, mở cửa, hội nhập quốc tế sâu rộng hiện nay □

Chú thích:

1, 8. Nguyễn Phú Trọng (2023). *Kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực góp phần xây dựng Đảng và Nhà nước ta ngày càng trong sạch, vững mạnh*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, tr. 103, 82.

2. *Tăng cường giám sát và kiểm soát quyền lực nhà nước ở địa phương*. <https://cand.com.vn>, ngày 25/3/2024.

3, 5, 7. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập I*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2011, tr. 71 - 72, 175, 189 - 190.

4. Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XIII) (2022). *Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới*.

6. *Hồ Chí Minh toàn tập* (2011). Tập 5. H. NXB Chính trị quốc gia, tr. 313.

Tài liệu tham khảo:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập II*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật.

2. Quốc hội (2011). *Luật Khiếu nại năm 2011*.

3. Quốc hội (2015). *Luật Hoạt động giám sát của Quốc hội và Hội đồng nhân dân năm 2015*.

4. Quốc hội (2016). *Luật Tiếp cận thông tin năm 2016*.

5. Quốc hội (2018). *Luật Tố cáo năm 2018*.

6. Quốc hội (2015, 2019). *Luật Tổ chức chính quyền địa phương năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2019)*.